

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 12. De haeresibus pseudoapostolorum in Lo[m]bardia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

surrexerunt in eisdem partibus in Villafraica de Penedes quam plures Begardi, quorum erat primicerius, & c. frater Bonanatus.] in codice Barcinonensi impresso scriptum est hunc Bonanatum tempore Benedicti XI. insurrexisse. quod non est verisimile, cum Bonanatus post Petrum Olerium potissimum congregationi Begardorum, qua in Villafraica de Penedes orta est, praesuerit, & Petrus Olerius vna cum Bonanato tempore Joannis XXII. exierit. qui post Benedictum XI. Pontificatum gessit, Clemente V. interposito: quare verius, & certius habet codex Bononiensis, Bonanatum videlicet tempore Benedicti XII. insurrexisse, qui post Joannem XXII. regnavit ad annos Domini MCCCXXIV.

De hoc Bonanato nemo plura quam hic Eymericus, quem omnino sequuntur Bernardus Lutzeburgus in catalogo hereticorum, lib. 2. ver. Bonanatus. & Prateolus, lib. 2. c. 30. de sectis hereticorum.

Id vero oppidum quod hic dicitur Villafraica de Penedes situm est inter Barcinon. & Tarraco. in recto itinere, quo itur a civitate Tarracon. ad Barcinon. vulgo hodie vocatur. Villafraica de Panades.

Traditus curie seculari si dicat se nolle poenitere an recipiendus.

Postquam traditus fuerat ut impenitens seculari curie, & iam ex vno latere allatus, se finxerat poenitere.] Olim ita quandoque fieri solitum erat; sed hodie recipiendus non esset ad misericordiam, qui semel esset curiae seculari traditus, etiam si promitteret conversionem: quoniam huiusmodi conversiones non praesumuntur fieri de corde non ficto per dolorem peccatorum, sed per metum praesentis, & urentis ignis: & experientia sepe docuit hos homines ita receptos detestari fieri. Et quamquam postquam traditi semel sunt curiae seculari summo iure, si dicant velle converti, dummodo sint relapsi, recipi possunt, quia nullo iure id prohibetur, nihilominus tamen tutius est, & securius ut nullo modo audiantur, imo in Hispania, novissima quadam Madriliana instructione anno Domini MDLXI. c. 44. salubriter cautum est, ut raro recipiantur etiam illi, qui ante sententiae prolationem in tabulato convertuntur. & tamen si ibi de negatiuis sit sermo, idem in impenitentibus locum habere debebat, qui errores, & confessos, & probatos noluerunt detestari: & haec plana sententia valde mihi aqua semper visa est, cum ante quam producantur illi qui tradendi sunt curiae seculari, omnis sit adhibita diligentia, ut convertantur, iuxta consilium Calderini, de haeret. c. 2. Palacium Rybium in allegatione de haeresi, s. 4. et Simam de catho. instit. 48. nu. 32. & saucius valde prudenter Concilium Biturrensis, c. 17. ut dixi supra in hac 2. parte super concilio Tarracoen. s. Heretici persecrantes. & quod hic tradit Eymericus, iterum repetit 3. p. in 10. & 12. modo processum fidei terminandi, in fine; ubi sentit huiusmodi homines de benignitate posse recipi: id tamen nullo iure esse cautum, & valde periculosum esse huiusmodi homines recipere. Mea haec est sententia, tales nullo modo esse recipiendos: Et pro hac sententia faciunt tradita per Zanchinum tract. de haeret. c. 16. nu. 4.

Quidam vocatus frater Iacobus Iusti, Idem Lutzeburgus in catalogo hereticorum, lib. 2. verbo, Iacobus Iusti, & Prateolus, lib. 9. c. 4. de sectis hereticorum, vixit autem hic Iustus inusule: circa

Domini MCCCXLIII. quidquid dicat Prateolus: nam Pontificatus Domini Clementis V. in hac regione incidit.

Videlicet in monte Albo.] Voces vulgares sepe laimitate donat, ac si vnde par. t. quadoque difficultatem. hic locus celebris est in principatu Catalonia vulgo dictus Montblanch.

Cuius auctor fuit frater Berengarius de Montefalcone.] Bononiensis, et codex Cardinalis de Gamba. Benegrus, Sabellanus, Benigerius, sed melius, Berengarius, Prateolus, lib. 2. de sectis hereticorum, c. 37. hunc vocat, Bugaunum; sed parum refert. hic emerit circa annos Domini. MCCCII.

Quod vero hic dicit de monasterio Populeti: id hodie in provincia Catalonia longe est ditissimum, dictum vulgo Poblet: cuius frequens est mentio in re canonico sub nomine Populeti.

Quidam vocatus Nicolaus, de Calabria oriundus.] Hic emerit circa annos Domini MCCCII. homo stultissimus, de quo nemo plura quam hic Eymericus, quem sequitur Bernardus. Lutzeburgus in catalogo hereticorum, libro 2. verbo, Nicolaus de Calabria.

Quidam vocatus Bart. Iomaus Ianouesius.] In Bononiensi, & Sabellano, Ianuensis, in codice Cardinalis de Gamba, Ianouelli, & male, nolimus recedere a Barcinonensi in impresso. Emerit autem hic nebulo circa annos Domini MCCCXIII. de hoc eadem qua hic ab Eymericus, tradit Prateolus, lib. 2. c. 11. de sectis hereticorum.

Vocatus frater Arnaldus Montanarum.] Bononiensis, codex Cardinalis de Gamba Montanari, & Sabellanus, Montanari, sed nolimus recedere a Barcinonensi in impresso, hic emerit ad annos Domini MCCCII. is ortus est, ut ait Eymericus in villa Podij Ceretani, quod oppidum hodie Catalani vocant, & iuxta Cerdan, novae in ea provinciae.

QUESTIO XI.

De haeresibus Pseudo apostolorum in Lombardia.

S Y M M A R I U M.

- 1 Geraldus Segarelli, & Dulcinus haeresiarum.
- 2 Habitus, & mores eorum.
- 3 Errores viginti Pseudo apostolorum.
- 4 Litterae Honorij IIII. condemnatoriae huiusmodi sectae.

Decima a quaestio est: Haereses & errores Pseudo apostolorum, qui insurrexerunt in partibus Lombardia, ibique sunt per prelatos, & Inquisitores condemnati, qui sunt?

Ad hanc respondemus, quod temporibus minorum Honorij IIII. Bonifacij VIII. Nicolai IIII. & Clementis V. in partibus Lombardia, videlicet in episcopatu Parmensi, & Novariensi, ac in partibus circumvicinis insurrexerunt duo

duo mali hæresiarchæ, scilicet, Geraldus b Segarelli, Parmensis, & Dulcinus e Nouariensis, qui totam terram illâ suis infra positis erroribus im- plentes, congregationem quâdam fecerunt, quâ Apostolos vocauerunt, qui sub nullius obedi- entia vivebant, sed tantû se esse subiectos soli Deo, & nulli homini; & vitam sequi Apostolorum sin- gulariter asserabant.

2 Isti publice mendicabant: Christi Apostolos se vocabant: in plateis & vicis ea, quæ sibi appo- nebantur, publice manducabant: penitentiam p- vicos & plateas prædicabant cum mâtello albo ad collum per modum pallij eleuato, & tunica al- ba ac longis crinibus: aliquando vtendo ad pe- des soleis, aliquando nudis pedib. incedebant, & a communi conuersatione fidelium vita & mori- bus dissidentes; singulare se vitâ ducere A- postolicam simulabant, virtus hæresum feminabât, ac plures & quam plures inficiebant: post modû vero eorum vita & status per dominum Hono- rium IV. condemnata sunt per suas patentes lit- teras infra positas. Tandem post quadraginta fere annos quibus eorum error in Lombardia in- ualuit, dictus Geraldus a per e piscopum Patm- sem, & Inquisitorem fratrem Manfredum ordi- nis Prædicatorum tempore Bonifacij VIII. fuit vt hæresiarcha publice condemnatus, & etiâ cõ- crematus xvij. die Mensis Iulij, anno Domini MCCC. Et post annos octo ipse Dulcinus tan- quam hæresiarcha, & Margarita tanquam hære- tica eius confor in seclere & errore fuerunt pu- blice membratim dilaniati, & postmodum cõcre- mati: & finaliter pro maiori parte cum magna diligentia prælatorû illarum partium, & Inqui- sitorum hæreticæ prauitatis ordinis Prædicatorû ipsorum secta Pseudoapostolorû fuit ab illis hni- bus extirpata, etiâ congregato exercitu magno Crucis signaculo insignito, & collata per domi- num Clementem V. indulgentia generali.

3 Hæreses autem & errores ipsorum Geraldî & Dulcini hæresiarcharum, & eorum sequaciû Pseudoapostolorum, isti sunt.

Dulcini & Geraldî hæreses.

Primus error est: q tora auctoritas a domino Iesu Christo tradita & collata Ecclesiæ Roma- næ est omnino euacuata, iam dudû cessauit, pro- pter multam prælatorum: & q Ecclesia Roma- na, quam tenent Papa, & Cardinales; & clerici, & religiosi, non est Ecclesia Dei, sed reprobata Ecclesia, quæ perseuerat hodie sine fructu.

Secundus error: q Romana Ecclesia est illa meretrix, quæ a fide Christi apostatauit, de qua scribit Ioannes in Apocalypsi.

Tertius error: quod tota illa potestas spiri- tualis, quam Christus dedit Ecclesiæ ab initio, est translata in sectam illorû, qui dicuntur Apostoli seu de ordine Apostolorum: quâ sectam vocant congregatione spirituales, a Deo missam & ele- ctam in istis dieb. nouissimis; & ipsi, & nulli alij (vt dicunt) habent potestatem, quam habuit bea- tus Petrus Apostolus.

A Quartus error: q Geraldus Segarelli de Pat- ma prædictus, qui fuit e principû huius sectæ & aucto- r, fuit noua planta, pullulans in radice fi- dei: in qua Deus cepit reducere Ecclesiam suam ad conuersationem, & perfectionem, & vitam & statum, & paupertatem Ecclesiæ primitiua; in illo statu, in quo Christus commisit Ecclesiam beato Petro Apostolo.

Quintus error: quod ipsi soli, qui dicuntur A- postoli de prædicta secta seu cõgregatione: sunt Ecclesia Dei, & sunt in illa perfectione, in qua fuerunt primi Apostoli Christi: & ideo non tenentur alicui homini obedire, nec summo Pon- tifici, nec alicui: quia eorum regula, quæ fuit a Christo immediate, libera est, & t̄ perfectissima vita.

† al. & perfe- ctissimum v- cam habet.

Sextus error, quod nec Papa, nec aliquis alius, potest eis præcipere, quod deserant statum illû, seu vitam tantæ perfectionis; nec etiam pote- eos excommunicare.

Septimus error est: q de quolibet statu & or- dine potest quilibet licite transire ad eorum vitam, & statum, seu ordinem, siue sit religiosus siue secularis: ita quod vit sine consensu vxoris, & vxor sine consensu viiri potest relinquere sta- tum matrimonij, & aduolare ad ordinem ipso- rum; & quod nullus prælatus Ecclesiæ Romanæ potest separare matrimonium, sed ipsi possunt.

Octauus error, quod nullus de vita, seu statu, vel ordine ipsorum potest licite intrare alium or- dinem, seu regulam sine peccato mortali; nec po- test se supponere obedientiæ hominis cuiuscun- que: quia hoc esset descendere a vita perfectissi- ma ad minus perfectam.

Nonus error est: q nullus potest saluari nec intrare regnum cælorum, nisi sit de statu seu or- dine ipsorum; quia extra statum, seu ordinem illum deinceps nullus saluabitur.

D Decimus error: quod omnes qui persequun- tur eos, peccant mortaliter, & sunt in statu dam- nationis et perditionis.

Vndecimus error: quod nullus Papa Roma- næ Ecclesiæ potest aliquem absoluere a peccatis, nisi esset ita factus, sicut fuit beatus Petrus A- postolus viuendo in omnimoda paupertate sine p- prio, & in humilitate, non faciendo guerras, nec aliquem persequendo, sed permittendo viuere quemlibet in sua libertate.

Duodecimus error est, quod omnes prælati Romanæ Ecclesiæ tam maiores, quam mino- res a tempore sancti Siluestri, postquam decli- nauerunt a modo viuendi priorum sanctorum, sunt præuaticatores, & seductores, excepto fra- tre Petro de Marone, qui fuit Papa Cælestinus appellatus t̄.

† al. aposto- licus.

Tertiusdecimus error est, quod omnes ordi- nes religiosorum, et sacerdotum, diaconorum, et subdiaconorum, & prælatorum sunt ad fidei ca- tholicæ detrimentum.

Quartus decimus: quod laici non tenentur, nec debent dare decimas alicui sacerdoti, seu prælato, Romanæ Ecclesiæ, qui non sit in tanta perfectio- ne & in tanta paupertate, in quâ fuerunt primi Apostoli:

Apostoli. Et ideo dicunt, quod decima non debent dari nisi ipsis, qui dicuntur Apostoli, & sūt pauperes Christi.

Quintusdecimus error est: quod quilibet homo, qualibet mulier, nudi simul possunt licite iacere sine omni peccato, in vno & eodem lecto: & licite tangere mutuo vnus alterum in omni parte sui, & osculari se inuicem sine omni peccato, & quod coniungere ventrem suum cū ventre mulieris ad nutum, si quis stimuletur carnaliter, ut cesset tentatio, non est peccatum.

Sextusdecimus error est: quod iacere cū muliere & non committere carnaliter, magis est, quàm resuscitare mortuum.

Decimusseptimus error est: quod perfectior vita est viuere sine voto, quàm cum voto.

Decimus octauus error est: quod ecclesia consecrata non plus valet ad orandum Deum, quàm stabulum equorum, vel porcorum.

Decimus nonus error est: quod ita bene potest Christus adorari in memoribus, sicut in ecclesijs, vel in melius.

† al. et.

Vigesimus error est: quod pro nulla causa, nec in aliquo casu debet homo iurare nisi pro articulis fidei, & omnia alia possunt celari: Et quantum cumque iurent dicere veritatem coram prelatiis seu Inquisitoribus, non tenentur defendere verbo, seu voce, sed solum in mente retinere: Et quod in nullo tenentur respondere veritatem, nisi de his, quæ verbaliter continentur in articulis fidei seu preceptis & si de alijs requirant, licet eis sine peccato mortali mentiri, & veritatem suæ sectæ negare ore, dummodo teneant eam in corde, ad hoc ut euadat potestatem Inquisitorum; sed debet respondere tergiversando, colorando, seu palliando quocumque modo possint pertrahere. Si tamen non possent aliter mortem euadere, tunc in tali casu, aperte debent profiteri, & defendere in omnibus, & per omnia predictam doctrinam suam, mori in ea patienter, & constanter; & nullatenus aliquos de socijs suis, vel credentibus reuelare.

Propter quod, predictos errores in fide & nonnullos alios in dictis Pseudoapostolis adinuentos, ac plurimas etiam, quas faciebant in simplicibus deceptiones, & cū mulieribus, quas secum ducebant, inhonestates, eos & eorum in ordine dominus Papa Honorius III. condemnauit per litteras suas sequentis.

4. Litteræ Honorij IV. quibus condemnatur lecta Pseudoapostolorum.

Olim falsis recordationis Papa Gregorius X. predecessor noster, in Concilio Lugdunen. omnes religiones, & ordines Mendicantium, adinuentos post generale Lateranense conciliū, qui nullam confirmationem Sedis Apostolicæ meruerunt, perpetua prohibitioni subiecit, &

quatenus processerant, reuocauit. Verum sicut ad nostri apostolatus auditum, fama querula deferente, peruenit, quidam qui post generale, & ante Lugdunen. predicta concilia, sub nomine ordinis Apostolorum, habitum nouæ religionis assumptores, quamquam nullam aliquando confirmationem Sedis Apostolicæ meruissent, prohibitionis ac reuocationis prædictæ, temerarij præsumptores eundem habitum, seu ei consimilem sub eodem nomine vsque hodie deferentes, quod plures etiam alij, assumpto post dictum Lugdunen. Concilium, huiusmodi habitu, per diuersas mundi partes mendicando discurrere non verentur, facientes ea, quæ non cōdecet, in animarum suarum periculum, & graue scandalum plurimorum, præsertim cum nonnulli, prauitatis hęc reuocæ vitio laborantes, sub huiusmodi habitu sint inuenti.

Nos igitur volentes, talium præuicatorum insolentem audaciam refrinari, & prædictam, non tam religionem, quàm perniciosam lectam penitus abolere, ne forte fidelium simplices, falsa sanctitatis eorum imagine seducantur, vniuersitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus quoscumque de prædictis in vestris ciuitatibus, & diocesis inueniri contingerit, eos ad deponendum huiusmodi habitum, monitione præmissa per censuram ecclesiasticam, appellatione poposita, compellatis; monentes eodem, ut si religiosam vitam ducere cupiunt, ad aliquæ se transferant de religionibus approbatus. Quod si aliqui eorum censuram prædictam contempserint, vos contra ipsos ad penam carceris, seu alia prout expedire videbitis, procedatis, in uocato aduersus eos, si opus fuerit, auxilio brachij secularis.

Ceterum, ut prædicti eo facilius a sua insolentia compescantur, quo magis a Christi fidelibus abijci se viderint, & contemni: Volumus nihilominus, quod huiusmodi processum nostrum, in vestrarum ciuitatum, & diocesium terminis, iteratis vicibus publicantes, ac facientes per aliquos publicari, eosdē populos auctoritate nostra moneatis, & inducatis attentè, nec aliquem de prædictis præfarum habitum deferentibus, recipere præsumant in hospio, vel eis aliquas elemosinas largiantur; nec ad deferendum habitum illum, seu ei consimilem, impendant consilium, auxilium, vel fauorem. Datum Romæ apud sanctam Sabinam, v. Idus Martij, Pontificatus nostri anno primo. Sub anno Domini, in incarnationis M C C L X X X V.

Ad instar ergo Domini Honorij III. Nicolaus Papa VI. uniuersis ecclesiarum prelatiis, consimiles litteras destinauit, sub anno Domini MCCXC. Pontificatus sui anno III.

COMMENT. XXXVII.

Recensuit hætenus errores in Hispania condemnatos, nunc de illis qui in Italia repressi.

pressi sunt, sermonem instituit: ac primum orditur ab hæresibus Pseudoapostolorum. hi ducibus Geraldo Segarello & Dulcino multas Italia civitates in fursoria falsis dogmatibus infecerunt. Vocati sunt autem Pseudoapostoli, quia cum Apostolorum vitam & mores imitari se dicerent, longe tamen ab eorum sanctitate & doctrina discedebant.

De his copiose scribit Guido Carmelita in summa de hæresibus Pseudoapostolorum, ubi eorum errores recenset, & confutat: aitque horum sectam inuentam fuisse circa annum Domini MCLX. a Geraldo Segarello de Parma; cui in secula successit Dulcinus Nogaricensis. Segarelli quoque discipulum fuisse Dulcinum testatur Bernardus Lutzenburgus in catalogo hereticorum, lib. 2. & cum tempore Clementis Quinti Romani Pontificis ortum scribit Lutzenburgus in catalogo hereticorum, lib. 2. verbo, Dulcinus. Gabriel Præcolus, lib. 4. de vitis & sectis hereticorum, ca. 17. Eym. hic utriusque heresiarchæ, id est, Segarelli, & Dulcini tempora exortum, & incrementa, & finem siue interitum coniungens, eos insurrexisse scribit temporibus Honorij IIII. Bonifacij VIII. Nicolai IIII. & Clementis V. hoc est ab anno MCLXXV. usque ad annos MCCCVI. parum plus vel minus.

b Scilicet Geraldus Segarelli Parmensis. In codice Bononien. & in eos qui est Cardinalis de Gamba Pergamenis, legitur, non Parmensis. ceterum Guido Carmelita & Lutzenburgus præcatis locis cum Parmensem fuisse scribit temporibus Parmensem fuisse indicant sequentia loca, cuius questionis.

In prioribus editionibus huius operis non licuit nobis certius aliquid de hoc Geraldo memorie prodere quam nosiri hic indicant commentarij. sunt enim quædam sacula valde obscura, & ignorantibus tenebris multum involuta ex defectu historia. Sed cum nuper in bibliotheca Illustrissimi & Reverendissimi Jacobi Sabelli Cardinalis inquisitoris supremi in universa Christiana republica reperit esset liber manuscriptus, qui res gestas in multis Italia urbis superioribus sæculis continebat, inter cætera copiose eius libri auctor Frater Salimbennus de Adâ Parmensis ordinis Minorum San. Francisci, initia, progressus, & incrementa huius Segarelli describit.

Ex eo auctore certum annum annotare, in quam potissimum Segarelli & sequacium (qui se Apostolos appellarunt) initia incidere, omnino est difficile: sed quantum cõiectura assequi possemus, fuit annus Domini 1146.

Quis igitur & qualis fuerit is Geraldus (quem Salimbennus Gherardinum Segalellum vocat) quale illius secta habuerit initium, his verbis ille docet: Istorum principium fuit in Parma. cum enim in ordine Fratrum Minorum habitaret in Parmensi conventu, sacerdos & prædicator existens, venit quidam iuuenis natione Parmensis, de vili progente ortus, a literatus & laicus, idiota & stultus, cui nomen Gherardinus Segalellus, & petit, ut à Fratribus Minoribus reciperetur in ordine, quod non exaudiretur ab eis, tota die quando poterat, morabatur in Ecclesia Fratrum, & cogitabat

A quod postea stultizãdo implevit: nam super coopertoriũ lampadis societatis & fraternitatis Beati Francisci depicti erant Apostoli circumcirca cum soleis impedibus, & cum matellis circa scapulas inuoluti, sicut traditio pictorum ab antiquis accepit & vltus ad modernos deduxit, ubi iste contemplantur: & excogitato consilio, postquã capillũ nutriuit, & barbã, accepit soleas Fratrum Minorum & cordam: & fecit sibi fieri de bixeto vestitum, & mantellum album de stagmine forti, quod circa collum et scapulas inuolutum portabat credens per hoc Apostolorum habitũ demõstrare; & vendita domũcula sua, et accepto pretio stetit super lapidem, super quẽ antiquitus Potestates Parmenses concionari solebant, & habens denariorum sacculum, non disperfit, & adit pauperibus, nec congregationi pauperum affabilem se fecit, sed vocatis ribaldis, qui ibi prope in platea ludebant, sparsit inter illos alta voce dicẽdo: Quiunque vult accipiat, & habeat sibi. Collegerunt itaque valde cito ribaldi denarios illos, et ierunt; & luserunt ad taxilos, et isto audiente, qui dederat, blasphemauerunt Deum viuẽtem. hæc enim Salibennus.

Adiditque præterea, Segalellũ, ut filio Dei inter homines agenti assimilaretur, circumcidi voluisse, et fascijs inuolutum in ciuitatibus iacuisse, & lac, mammasque cuiusdam stultæ mulieris suxisse, multisque diebus solum cum nullum socium habuisset, Parmã habitasse, donec Robertum quendam, qui fuerat famulus Fratrum Minorum, sibi comitem adiunxerit, ac mirantibus Parmensibus ambos per ciuitatẽ discorrisse, inde vero subito usque ad trigessimũ numerum creuisse.

Quoniam vero Segalellus otiosus per omnia esse nec ullam suscipere volebat impurã congregationis curam, quidam Guido Putaggius etiam Parmensis, qui eidem iam sectæ nomen dederat, primum locum sibi arrogauit, & ceteris dominatus fuit. hunc cum ferre non possent, quendam Matthæum eligẽtes sibi præfererunt, & propterea ingens orta est inter eos contentio, cum multas iam repleuissent Italia urbes, easque malis moribus & damnata doctrina infecerunt.

Contingit primum horum dissidium an. 1275. Fauentia, ubi tunc Segalellus degebat, ibique res valde perpetravit obscuras; erant enim omnes magistrũ Segalellum imitantes, impudici, incontinentes, & libidinib. omnis generis valde dediti, quæ causa multiplicandæ sectæ opportuna fuit, sicut semper esse cõsuevit in omni fere secta & hæresi amplificanda; ut in libris de causis vnde hæreses oriuntur, copiose probauimus. Hinc dispersi sunt pseudoapostoli per vniuersam fere Europam, ceterum Segalellus Parmã, quæ fuerat eius patria, remansit.

Fuit ea tempestate Parmensis Episcopus Opizo de sancto Vitali Domini Innocentij Papæ IV. ex sorore nepos, vir auita nobilitate et familia Illustri progenie conspicuus, quem maiorum splendorem eadem de sancto Vitali familia Parmæ etiam nunc retinet, & propria virtute conseruat: is Opizo cum multa Segalelli & sequacium flagitia, & nefandas præsertim libidines intexisset, Segalellum capis, & carcere

Segalellus vltimã per omnia agit otiosam

Dissidium inter Segalelli sectatores.

Opizo de sancto Vitali Parmensis Episcopus illi stri familia genitus Segalellum comprehendit.

carcere oclusum custodiri iubet. & quantum conie-
tura explorare licet, id factum est an. Domini circi-
ter 1280. Segalellus interim amētiā finxit, ideoq;
carcere eductus in Episcopali palatio morionum, et
parasitorū more habitavit & uicitauit, denique an-
no 1286. idem Opizo episcopus exploratis & ple-
nius intellectis Segalelli & pseudoapostolorum sce-
leribus è ciuitate Parmensi, & toto Episcopatu ex-
pult.

Segalellus
Parma & te-
rn eius Epi-
scopatu exu-
lat.

Segalellus ca-
pitor, damna-
tor & combu-
ritur,

Segalelli ini-
tia cur Eyme-
ricus ad an-
Dni 1285. re-
tulcrit.

Segalellus &
aius scato-
res ad opera
boni; erant
inuitiles.

Hæreticorū
actiones est
bonæ videan-
tur, nou tamē
sunt.

Quid postmodum Segalellus egerit, aut quò se cō-
tulcrit, non explicat liber Salimbem, quoniam mul-
ta ei iniuria uetustatis folia desunt, ex his tamen
quæ hoc loco Emericus recenset, non obscure colligi-
tur, Segalellum non lōge a parma recessisse, aut uel
ad eā, uel ad partes circumuicinas reuersum fuisse,
cum idem Opizo Episcopus Parmensis, & Inquisi-
tor Manfredus, xiiij. annis post expulsionē transa-
ctis, Segalellum ceperint, condemnauerint, & com-
buserint, nempe die 18. Julij. an. Domini 1300. quo
tempore Dominus Bonifacius Papa V. III. Sedi
Apostolica præerat. Atque ex his accipiunt decla-
rationis lumen, quæ breuiter de Segalelli exortu me-
morat hic Emericus.

Neq; his quæ hæcenus diximus de Segalelli ini-
tijs, quæ in annum sepe Domini 1246. incidisse scri-
psimus, obsistat quæ in principio huius quæstionis idē
Emericus narrat, nempe Segalellum & Dulcinum
temporibus Honorij IIII. hoc est ad an. Domini
1285. insurrexisse, quoniam ut alijs obseruauimus,
sepe auctores de uitis & sectis hæreticorum scribē-
tes eos aiunt exortos eo tempore, quo iam uel ma-
gnum incrementum susceperunt, uel inuoluerunt &
hæresim in publicum prodere ceperunt: omnes enim
fere hæresarchæ latitant prius, hæreses suas astute
componunt, inde ad eas docendas uiam præmuniūt,
postremo in publicum proferunt. Cum itaque ista Se-
galelli & pseudoapostolorum hæresis non statim
susceperit incrementum, neque Ecclesiæ innotuerit,
non mirum si Emericus ita scripserit de eorum
exortu.

Mirum autem est quam esset stultus & uanus
Segalellus, quàm imperiti & turpes eius sequaces
& imitatores, qui ut Salimbemus (qui eos uidit &
audiuit) prudenter scripsit, falsissime se Apostolos
esse dicebant, cum longe à uita & moribus discede-
rent Apostolorum: cum nec ad predicandum, nec ad
ecclesiasticum officium decantandū, nec ad Missas
celebrandas, nec ad confessiones audiendas, nec ad
artes, & disciplinas liberales docendas, uiles essent:
sed continuo discurrebant per riuos & plateas inui-
sendo feminas, & decipiendo quas poterant, & cū
eisdem carnaliter se commiscendo.

Equidem initia, progressus, uita, & mores non
modo istorum, sed omnium hæreticorū quotquot fue-
runt aut futuri sunt, efficacissima ad eos plene con-
futandos argumenta subministrant; uita enim,
mores, conuersatio, doctrina, & denique actiones
eorum cum paulo diligentius inspicuntur; ualde à
Christiana pietate & Ecclesiæ catholice ritū discre-
pare inueniuntur. Si quæ uero bona in ipsis quan-
doq; apparent, si etia sunt, & ea secundum speciem
bona uidentur, nō secus ac chymicum aurum uel ar-
gentum, uel gemmā, quæ tametsi uerum aurum,

A & argentum, aut gemmā uideantur, non tamen
sunt.

c Et Dulcinus Notariensis.] Dulcini huius hæ-
resarchæ creberrimā extat mentio in libris Pari-
siconconsultorum, qui circa ea tempore & paulo post flo-
ruerunt.

Huius quoque acta, initia, incrementa & exitū
in uetustio reperta archiuio, Vercellenfis Inquisitor
nuper nobis transmisit, quorum sennam in proxi-
ma futura editione in lectoris gratiam edemus.

Flud autē quod de hoc hæretico affert ualde sin-
gulare auctori quidam innominatus in tractatu de
forma procedēdi cōtra Inquisitos de hæresi in Rab.

B De hæreticis credentib. &c. nu. 6. nō est hic con-
tendum: ait enim huic Dulcinum, antequam curie
faculari traderetur, se excusasse dicēdo, quod ea quæ
predicauerat & docuerat contra fidem & bonos
mores, dixerat, nō quia ita crederet, sed propter omni-
ta commoda, & delectabilia temporalia, et propter
vanam gloriam, & propter dominium quod ex tali
doctrina habebat. carerem hæc uana excusatio emm
non inuit, quominus traderetur curie faculari: nec
facile sunt huiusmodi hæreticorum excusationes ad-
mittendæ, ut dixi infra p. 3. tit. de forma examina-
tionis testium.

C Dicitus Gerardus per episcopum Parmen-
sem.] In codice Cardinalis de Gambarā, Perga-
mensis. & Bononiensis corruptissimè habet, Pa-
rien. sed Barcinonen. & Sabellanus ueram lectio-
nem habent, ut ex proxime relata historia constat.
is autem Episcopus Parmensis, fuit Opizo de san-
cto Vitali, ut docuit Salimbemus, qui eodem tem-
pore floruit.

e Et post octo annos ipse Dulcinus tamquam
hæresarcha, &c.] cum his quæ tradit hic Eyme-
ricus conueniunt quæ scribit Bernardinus Corius in
historia Mediolanensi, p. 2. anno. MCCCVII. cuius
hæc sunt uerba à nobis Latine reddita: Hoc tempo-
re frater Dulcinus hæreticus Mediolano fugiēs,
D ad uicinos Nouariæ montes sese recepit. ceterū
ab Inquisitore hæretice prauitatis inquisitus, uide-
cum Margareta eius concubina hæretica, & ple-
risque alijs captus fuit, & Vercellas deductus ibi
dem combustus extitit. hæc illa.

f Etiam congregato exercitu magno Crucis
signaculo insignito.] Ut hic locus intelligatur, hi-
storia de his hæreticis breuiter est mihi enarranda.
Dulcinus ergo, de quo est sermo, tam pudendæ ac ef-
frenatæ libidinis extitit, ut ad sex millia uiriuſque
sexus sub charitatis specie & deceperit, & cohabit-
tare docuerit. Hi Alpes incolentes in omnem luxu-
riam prolabebantur: A deo quidem ut hæc pestis p-
duorum aut trium annorum spaciū multos corru-
perit: tanta quidem uis, ut summus Pōtifex Clemēs
V. ad tantum malum sedandum Inquisitores ordi-
nis Prædicatorum eo destinare decreuerit, qui Dul-
cinū & suos cōplices a tam nefario scelere aut uen-
ad eum referrēt, num ita se res haberet, sicut a mul-
tis fide dignis nuntijs audierat: qui cum reuersi es-
sent, ac Pōtificali summo retulissent quæ uiderentur
& audierant; cognitis nefandis sceleribus & im-
puritatibus, contra tantam impietatem Crucia-
ta ab

Historia
Cito uide-
re in factis
reuo.

da ab eodē summo Pontifice indultū fuit, & magnū ac liberales indulgentiæ promulgatae, quas consequerentur, qui se tam pio bello contra tam nefarios homines accigerent. Collectus est itaque exercitus, & illuc missus cum Apostolico legato, cumque ad loca, in quibus pseudoapostoli habitabant, peruenisset, & repentino bello esset aggressus, eos partim inedia & frigore, partim armis oppressi exercitus catholici (Crucesignatorum: captusque fuit Dulcinus, & Margareta, indeque puniti sicut narrat hic. Eymericus, & nos quoque; apertius paulo ante reulimus.

Singuli autem Crucesignati magno protegendæ fidei desiderio excitati proprijs impensis ibat in bellum: nam inter cetera hoc volebant: unde Inquisitores tunc tamen si pauperes, & menduci in hereticos animaduertebant. Huc spectat rex, in c. excommunicamus. §. catholici, extra de heret. g. Qui fuit principium, & auctor huius sectæ. Post hæc verba in codice Cardinalis de Gahara adduntur hæc: Qui, ut Dulcinus dicit, et asserit, fuit noua planta, &c. Barcinonensis ita: Qui fuit præcipuus huius sectæ auctor, sed Bononiensis, & Sabellani lectionem secuti sumus, ut est impressus.

h. Vigefimus error est: quod pro nulla causa, &c. Codices hic sunt varij: Sabellanus, & Bononiensis prope conueniunt cum Barcinonensi impresso, sed codex Cardinalis de Gahara hunc articulum ita habet: Quod, pro nulla causa nec in aliquo casu debet iurare homo, nisi pro articulis fidei, vel præceptis Dei, et omnia alia potest celare. Et quâ tumcunque iuret dicere veritatem coram prælati seu Inquisitoribus, non tenetur respondere de aliquo alio, nec reuelare doctrinam suam, siue errores suos, nec tenetur defendere verbo seu voce, sed semper corde tenere. Si tamen cogatur iurare metu mortis, in eo casu debet iurare verbo seu voce solum, & in mente retinere. Et quod in nullo casu tenetur respondere veritatem, nisi de his, quæ verbaliter continentur in articulis fidei, seu præceptis & si de alijs requiratur, licet ei sine peccato mortali mentiri, & veritatem suæ sectæ negare ore, dummodo teneat eam in corde, ad hoc ut euadat potestatem Inquisitorum, sed debet respondere in faciando, vel negando, seu paliando, quocumque modo tergiverfando, colorando, seu palliando quomodocumque possit pertranfere, &c. Hic errorem a Pauperibus de Lugduno seu Valdensibus acceperunt Pseudoapostoli: Pseudoapostoli germen sunt Valdensium. hoc tamen, quod de iuramento horum hic dicitur, lumen accipiet ex summa fratris Juoneti, p. 5. c. 2. cuius fragmentum extat in vetustissimo illo codice membranaceo manuscripto bibliothecæ Vaticanæ, ubi plene agitur de secta Valdensium, is ergo agens de dispensatione eorum in iuramento ita habet: Distinuerunt olim non iurare omnino, sed quia per hoc facilius deprehendebantur, & condemnabantur cautè dispensauerunt modo iurare, pro se vel pro alio a morte liberando vel defendendo. Cum autem iurare compelluntur, aut paliatis verbis iurant, ne putentur iurasse, sed fictè agunt huiusmodi, & diuersis modis: aut si coguntur ab aliquo iurare, refundunt peccatum in Christum, ut ipsi videantur immunet: aut si iurant per se

A timore mortis, proponunt facere penitentiam, ut pro quatuordecim periculis teneantur vnum attrahere ad sectam suam pro satisfactione peccati. hæc ibi.

i. Tenoris sequentis. In codice Cardinalis de Gahara additur solita Pontificis præfatio in hunc modum.

Honorius Episcopus seruus seruorum Dei, Venerabilibus Patribus, uniuersis patribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filijs cathedralium ecclesiarum electis, & vicarijs earundem, ad quos litteræ istæ peruenierint, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Huius extrauagantis meminit Turrecremata in summa de ecclesijs, lib. 4. par. 2. c. 37. quo loco refert etiam Pseudoapostolorum errores.

QUESTIO XIII.

De hæresibus Manichæorum in Italia exortorum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Quo tempore noui Manichæi emerferint.
- 2 S. Petrus Martyr pro fide ab illis occisus.
- 3 Recentiorum Manichæorum errores.
- 4 Manichæorum figmenta de sacramentis.

Triodecima quæstio est: Hæreses & errores Manichæorum, qui insurrexerunt in partibus Italia, & ibi sunt per prælatos, & Inquisitores condēnati, qui sunt?

1 Ad hanc respondemus, quod tempore Domini Innocentij Papæ III. in partibus Italia, videlicet in Archiepiscopatu Mediolanensi, & alijs partibus circumvicinis a insurrexit quidam dicitur Manes, a quo & eius sequaces Manichæi dicitur sunt, qui multas hæreses, & errores publicè diuulgauerunt, & publicè ac imprudenter in Italia prædicauerunt.

2 Pro quarum extirpatione frater Petrus de Verona ordinis Predicatorum, Inquisitor in partibus antedictis, ab ipsis Manichæis hæreticis est gladijs interfectus, ac martyrizatus: & post eodē anno sui martirij sanctorum catalogo aggregatus, ac per sanctam Ecclesiam canonizatus; & hodie clarè multis miraculis gloriosus.

Istorum autem Manichæorum hæreses, & errores sunt isti.

3 Primus error est: quod duos Deos, aut duos dominos asserunt, & færentur. Benignum Deum videlicet, & malignum creatorem omnium rerum visibilium, & corporalium: asserentes non esse facta hæc a Deo patre caelesti, quem dicunt Deum benignum: sed a diabolo malo & Satana, quem ipsi vocant Deum malignum, & dominum huius sæculi, & principem huius mundi, sicque ponunt duos

S creato-